

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
w Warszawie**

RWA-61-27/08/JKa

Warszawa, dn. 2 grudnia 2008 r.

DECYZJA Nr RWA-53/2008

I. Na podstawie art. 26 ust. 1 w związku z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do treści art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134, poz. 939), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko **Przedsiębiorstwu Wywozu Nieczystości Stałych „Almax” Sp. z o. o.** z siedzibą w Radomiu,

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

uznaje się działanie Przedsiębiorstwa Wywozu Nieczystości Stałych „Almax” Sp. z o.o. z siedzibą w Radomiu, polegające na stosowaniu we wzorcach umów na świadczenie usług odbioru nieczystości stałych postanowień o treści:

„Zmiana cen ustalonych przez Zleceniobiorcę i określonych w pkt. 1 podana będzie do wiadomości mieszkańców w Urzędzie Gminy (...) bez stosowania zawiadomień indywidualnych. Nie będzie to stanowić zmiany treści umowy”.

za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, polegającą na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o których mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów – **i nakazuje zaniechanie jej stosowania.**

II. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do treści art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134, poz. 939)

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

nakłada się na **Przedsiębiorstwo Wywozu Nieczystości Stałych „Almax” Sp. z o. o.** z siedzibą w Radomiu karę pieniężną w wysokości **12 500 zł** (słownie: dwanaście tysięcy pięćset złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym

w punkcie I sentencji niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Warszawie w związku z przeprowadzonym postępowaniem wyjaśniającym mającym na celu ustalenie, czy na lokalnych rynkach usług odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz składowania odpadów komunalnych na terenie właściwości miejscowej Delegatury zachodzą okoliczności wskazujące na możliwość naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uzasadniające wszczęcie postępowania antymonopolowego, postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, bądź naruszenie chronionych prawem interesów konsumentów uzasadniające podjęcie działań określonych w odrębnych ustawach (sygn. RWA-401-2/07/GM) przeprowadził kontrolę treści wzorców umów na świadczenie usług odbioru nieczystości stałych stosowanych przez przedsiębiorców w obrocie konsumenckim, w tym treści wzorca umowy zatytułowanego „Umowa na świadczenie usług odbioru nieczystości stałych nr”, którym w obrocie konsumenckim posługuje się Przedsiębiorstwo Wywozu Nieczystości Stałych „Almax” Sp. z o.o. z siedzibą w Radomiu (dalej również: Przedsiębiorca lub Spółka). Wyniki wstępnej analizy treści postanowień wzorca umowy dały podstawę do sformułowania wniosku, że jedno z nich jest zbieżne z brzmieniem postanowień wpisanych już do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. (dalej również: rejestr), prowadzonego przez Prezesa Urzędu.

W związku z powyższym postanowieniem z dnia 30 kwietnia 2008 r. zostało wszczęte postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez Przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów poprzez stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c., co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Jednocześnie postanowieniem z dnia 30 kwietnia 2008 r. Prezes Urzędu zaliczył w poczet materiałów dowodowych pismo Spółki z dnia 23 stycznia 2008 roku wraz z załącznikami uzyskane przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w toku postępowania wyjaśniającego wszczętego postanowieniem o sygn. RWA-401-2/07/GM.

Zawiadamiając Przedsiębiorcę o wszczęciu przedmiotowego postępowania, Prezes Urzędu wezwał go do ustosunkowania się do zarzutów zawartych w postanowieniu o wszczęciu postępowania oraz do przekazania wskazanych w piśmie informacji o zakresie czasowym posługiwania się w obrocie zakwestionowanym wzorcem umowy oraz o liczbie umów zawartych pomiędzy przedsiębiorcą a klientami. W odpowiedzi na wezwanie Spółka, w swym piśmie z dnia 16 maja 2008 r. oznajmiła, że nie zgadza się ze stawianym zarzutem. W opinii Spółki kwestionowane postanowienie zostało wyrwane z kontekstu stosowanego przez Spółkę wzorca umowy, a Prezes Urzędu dokonuje jego własnej interpretacji.

W opinii Spółki postanowienie zakwestionowane przez Prezesa Urzędu nie jest tożsame z postanowieniem wpisanym do rejestru pod numerem 400, które zostało powołane w uzasadnieniu stawianego Spółce zarzutu. To ostatnie dotyczy bowiem sytuacji, w której przedsiębiorca wprowadza opłatę w dowolnie wybranym przez siebie terminie nie informując o tym konsumenta i stawiając go przed faktem dokonanym. Natomiast postanowienie

kwestionowane w niniejszym postępowaniu stosowane przez Spółkę przewiduje każdorazowe poinformowanie konsumentów o planowanej zmianie opłaty poprzez ogłoszenie we właściwym dla mieszkańców urzędzie gminy, co – w opinii Spółki – jest zwyczajowo przyjętym sposobem komunikowania się wśród społeczności gminnej. Jak wyjaśniła Spółka za bezzasadnością stawianego jej zarzutu przemawia również okoliczność, iż we wzorcu umownym stosowanym przez Spółkę znajduje się warunek umowy ściśle korespondujący z kwestionowanym przez Prezesa Urzędu postanowieniem o treści: *„Każda ze stron może ją wypowiedzieć bez zachowania terminu wypowiedzenia w przypadku nieprzestrzegania postanowień niniejszej umowy lub w przypadku braku płatności za świadczone usługi (§3 pkt 1b wzorca).”*

Jak wynika z pisma Przedsiębiorcy z dnia 16 maja 2008 r. na mocy przytoczonego postanowienia konsument może natychmiast rozwiązać umowę w przypadku, gdy uzna, że Przedsiębiorca „nie przestrzega umowy, bo np. ogłosił nową opłatę, która zdaniem konsumenta jest zbyt wysoka”.

Zdaniem Spółki okoliczność, iż przytoczony warunek umowy umożliwiający konsumentowi rozwiązanie umowy ściśle koresponduje z kwestionowanym przez Prezesa Urzędu w niniejszym postępowaniu postanowieniem sprawia, że interes konsumentów jest w pełni zabezpieczony. Oznacza to, że żadne z postanowień, którymi posługuje się Spółka nie mieści się w hipotezie klauzul niedozwolonych.

Spółka w swym piśmie z dnia 16 maja 2008 r. podniosła również, że nie jest zasadnym twierdzenie Prezesa Urzędu, iż zarzucane jej praktyki dotyczą nieograniczonej liczby konsumentów, których nie sposób zindywidualizować. Spółka wniosła o umorzenie postępowania. W jej opinii w przedmiotowej sprawie nie doszło do naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Pismem z dnia 14 listopada 2008 r. Prezes Urzędu zawiadomił Przedsiębiorcę o zakończeniu postępowania dowodowego w przedmiotowej sprawie. Jednocześnie stronie został wyznaczony termin na zapoznanie się z aktami sprawy. Strona skorzystała z przysługującego jej uprawnienia i zapoznała się z aktami sprawy.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, co następuje

Spółka Przedsiębiorstwo Wywozu Nieczystości Stałych „Almax” Sp. z o.o. z siedzibą w Radomiu, wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000177570, prowadzi działalność gospodarczą polegającą m.in. na świadczeniu usług w zakresie wywozu nieczystości stałych, w tym odpadów komunalnych.

Przy zawieraniu z konsumentami umów o wywóz odpadów zmieszanych komunalnych stałych i odbiór odpadów gromadzonych selektywnie Spółka posługuje się wzorcami umowy w rozumieniu art. 384 Kodeksu cywilnego (dalej: k.c.), które – jak wynika z pisma Spółki z dnia 16 maja 2008 r. – obowiązują w obrocie od lipca 2006 r. Umowy zawierane były z mieszkańcami gmin, tj. Jasieniec, Jastrząb, Wierzbica, Goszczyn, Grójec, Jedlnia Letnisko, Stąporków. Na podstawie wzorca zawierającego kwestionowane przez Prezesa Urzędu postanowienia zawartych zostało z konsumentami 2951 umów.

Po przeprowadzeniu analizy tego wzorca Prezes Urzędu ustalił, zawiera postanowienia o następującej treści:

„Zmiana cen ustalonych przez Zleceniobiorcę i określonych w pkt. 1 podana będzie do wiadomości mieszkańców w Urzędzie Gminy (...) bez stosowania zawiadomień indywidualnych. Nie będzie to stanowić zmiany treści umowy”

W trakcie prowadzonego postępowania Spółka nie dokonywała żadnych modyfikacji wzorca umownego w zakresie stawianych zarzutów.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, „zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów”, przez które stosownie do definicji zawartej w art. 24 ust. 2 rozumie się „godzące w zbiorowe interesy konsumentów bezprawne działanie przedsiębiorcy”.

Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami, polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców. Same przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Działania te mogą okazać się bezprawne w razie ustalenia, że doszło do naruszenia przepisów innych ustaw, ale także zasad współzycia społecznego i dobrych obyczajów. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współzycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa. (por. Janusz Szwaja (red.) *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, Komentarz*, Warszawa 2000, s. 117-118). Przepisy regulujące postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w większości mają charakter procesowy. Materialnoprawne przesłanki, istotne z punktu widzenia wydania decyzji, znajdują się w innych niż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów aktach prawa powszechnie obowiązującego. Prezes Urzędu oceniając zachowanie Przedsiębiorcy pod kątem ewentualnego naruszenia przepisów zakazujących stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, musi zatem co do zasady stosować inne akty prawa powszechnie obowiązującego i na ich podstawie stwierdzić, czy działanie przedsiębiorcy było bezprawne.

Jak wyżej wspomniano, art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów definiuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jako godzące w nie bezprawne zachowanie przedsiębiorcy. Jednocześnie artykuł ten zawiera przykładowe wyliczenie zachowań przedsiębiorców uważanych za naruszające zbiorowe interesów konsumentów. W otwartym katalogu zakazanych praktyk ustawodawca umieścił stosowanie postanowień wzorów umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (pkt 1), naruszenie przez przedsiębiorcę obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji (pkt 2), nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji (pkt 3).

Aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek, mianowicie zaistnieć musi - po pierwsze - bezprawne działanie przedsiębiorcy, które - po drugie - narusza zbiorowe interesy konsumentów.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów zawiera legalną definicję przedsiębiorcy. Zgodnie z art. 4 pkt 1 ww. ustawy pod pojęciem przedsiębiorcy rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, a także: (a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną nie mającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, (b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, (c) osobę fizyczną, która posiada kontrolę, w rozumieniu pkt 4, nad co najmniej jednym przedsiębiorcą, choćby nie prowadziła działalności gospodarczej

w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli podejmuje dalsze działania podlegające kontroli koncentracji, o której mowa w art. 13, (d) związek przedsiębiorców w rozumieniu pkt 2 - na potrzeby przepisów dotyczących praktyk ograniczających konkurencję oraz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Przedsiębiorstwo Wywozu Nieczystości Stałych „Almax” Sp. z o.o. z siedzibą w Radomiu jest spółką prawa handlowego wpisaną do Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzącą we własnym imieniu działalność gospodarczą. Nie ulega zatem wątpliwości, iż Spółka posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu powoływanego powyżej art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Oznacza to, że przy wykonywaniu działalności gospodarczej Spółka podlega rygorom określonym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów. Tym samym jej działania mogą podlegać ocenie w aspekcie naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Jak wskazano powyżej, bezprawność działań przedsiębiorcy co do zasady wynika z naruszenia innych przepisów powszechnie obowiązujących, niemniej należy wskazać, iż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w jednym przypadku identyfikuje wprost jako bezprawne działanie przedsiębiorcy polegające na stosowaniu postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone i wpisanych do rejestru, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Jak wynika z wyroku SOKiK z dnia 25 marca 2004 r. (sygn. akt XVII Ama 51/03), w oparciu o art. 24 ust. 2 można sformułować samoistną przesłankę bezprawności, jeżeli ustali się, że przedsiębiorca stosował postanowienia wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. A zatem wykazanie, że przedsiębiorca wprowadził do obrotu wzorzec umowy zawierający postanowienia o treści już wpisanej do rejestru klauzul abuzywnych stanowi wystarczającą przesłankę do uznania bezprawności działania tego przedsiębiorcy.

Należy bowiem podnieść, iż stosowanie postanowienia, które po uznaniu go przez SOKiK za niedozwolone zostało wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, jest prawnie zakazane. Prawomocny wyrok tego Sądu, wydany po przeprowadzeniu kontroli abstrakcyjnej wzorca umowy, wskazujący treść postanowień wzorca umowy uznanych za niedozwolone i zakazujący ich wykorzystywania ma od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru klauzul abuzywnych skutek wobec osób trzecich (art. 479⁴³ k.p.c.). Przepis tego artykułu rozszerza zatem prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. *„Artykuł ten dotyczy rozszerzonej prawomocności materialnoprawnej w znaczeniu podmiotowym. Chodzi o grupę przypadków takiej prawomocności, w których wyrok z powodu szczególnego charakteru przedmiotu procesu ma powagę rzeczy osądzonej dla wszystkich i przeciwko wszystkim. Przepis bowiem wyraźnie stanowi, iż wyrok ma skutek wobec osób trzecich, od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, wywołuje więc skutek erga omnes”* (por. H. Ciepla, [w:] K. Piasecki [red.], Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2001, s. 249). Przepis art. 479⁴³ k.p.c. stanowiąc, iż wyrok ma skutek wobec osób trzecich, nie ogranicza w żaden sposób kategorii tych podmiotów. Wyrok ma skutek wobec wszystkich, tzn. zarówno wobec przedsiębiorcy, który klauzulę wprowadził do swoich wzorców umów, jak i do każdego innego przedsiębiorcy, stosującego własne warunki umów. Należy zatem przyjąć, że wyrok SOKiK od chwili wpisania klauzuli do rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKiK wywiera skutek względem wszystkich uczestników obrotu, co oznacza, że żaden z podmiotów uczestniczących w obrocie prawnym nie może posługiwać się przedmiotowym postanowieniem. W uchwale z dnia 13 lipca 2006 r., sygn. akt. III SZP 3/06 Sąd Najwyższy jednoznacznie wskazał, iż *„stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych*

za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów”. Tym samym SN przesądził, iż stosowanie klauzuli tożsamej z klauzulą wpisaną do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, przez innego przedsiębiorcę, który nie był stroną lub uczestnikiem postępowania zakończonego wpisaniem danej klauzuli do rejestru, stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Należy przy tym podkreślić, iż dla uznania, iż klauzula wpisana do rejestru i klauzula z nią porównywana są tożsame w treści nie jest konieczna dokładna literalna identyczność tych postanowień. Rozbieżność użytych wyrażen, zmiana szyku zdania, czy zastosowanie synonimów nie eliminuje bowiem abuzywnego charakteru ocenianego postanowienia, jeżeli cel, w jakim wprowadzone zostało postanowienie umowne jest tożsamy. „Nie jest konieczna literalna zgodność porównywalnych klauzul. Głównym czynnikiem przesądzającym powinien być, zdaniem Sądu, zamiar, cel jakiemu ma służyć kwestionowana klauzula. Jeśli jest on zgodny z celem utworzenia klauzuli uznanej za niedozwoloną, można uznać, iż obie są tożsame” (wyrok SOKiK z dnia 25 maja 2005 r. sygn. akt XVII Ama 46/04).

Strona niniejszego postępowania w wykorzystywanym w obrocie z konsumentami wzorcu umownym zatytułowanym „Umowa na świadczenie usług odbioru nieczystości stałych nr” stosowała postanowienie o treści: „Zmiana cen ustalonych przez Zleceniobiorcę i określonych w pkt. 1 podana będzie do wiadomości mieszkańców w Urzędzie Gminy (...) bez stosowania zawiadomień indywidualnych. Nie będzie to stanowić zmiany treści umowy”

Zdaniem Prezesa Urzędu ww. klauzula jest tożsama z postanowieniem o treści: Zmiana opłaty nie powoduje konieczności zmiany umowy (wyrok SOKiK z dnia 15 stycznia 2005 r., sygn. akt XVII Amc 2/04), które znajduje się pod numerem 400 w rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

Zakwestionowane w niniejszej sprawie postanowienie jest tożsame również z postanowieniem wpisanym do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycją 712, o treści: „Bank będzie informował posiadacza rachunku o zmianach w cenniku usług. Stawki prowizji i opłat podawane są do wiadomości w oddziałach Banku lub za pośrednictwem usługi telefonicznej” (wyrok SOKiK z dnia 5 czerwca 2003 r., sygn. akt XVII Amc 39/2002).

W uzasadnieniu wyroku z dnia 15 stycznia 2005 r. stwierdzono m.in., że zastosowane w umowie dotyczącej stosunku o charakterze ciągłym postanowienie, iż zmiana cen nie powoduje zmiany umowy uniemożliwia konsumentowi wypowiedzenie umowy na podstawie art. 384¹ k.c., a ponadto narusza dobre obyczaje takie jak: zaufanie stron umowy, poszanowanie prawa i rzetelność przedsiębiorcy prowadząc do naruszania interesów konsumentów poprzez utrudnianie lub uniemożliwianie wypowiedzenia umowy w przypadku jej zmiany.

Argumenty, na które powołał się SOKiK w ww. orzeczeniu należy bezpośrednio odnieść do postanowienia kwestionowanego w niniejszej sprawie. Ponadto należy zauważyć, że zmiana ceny świadczonej na podstawie zawartej z konsumentem umowy za usługi odbioru i wywozu odpadów stanowi ingerencję w istotne postanowienia umowy. To właśnie cena jest najbardziej istotnym czynnikiem wpływającym na podjęcie przez konsumenta decyzji o zawarciu umowy i jej kontynuowaniu. O zmianie ceny konsumenta należy informować poprzez doręczenie nowego wzorca umownego (z podwyższoną ceną za usługę), względnie poprzez doręczenie informacji o zmianie ceny i terminie, od którego ma ona obowiązywać. Jedynie bowiem w taki sposób konsument może zapoznać się z nowymi warunkami umowy i zdecydować o ewentualnym kontynuowaniu stosunku umownego, a przedsiębiorca zadośćuczynić wymogom sprecyzowanym w art. 384§1 i 384¹ k.c.

Powyższe stanowisko prezentowane jest w orzecznictwie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. W uzasadnieniu wyroku SOKiK z dnia 1 marca 2007 r. (sygn. akt XVII Amc 12/06) stwierdzono, iż „*podanie informacji o wysokości czesnego do wiadomości publicznej np. poprzez wywieszenie stosownego ogłoszenia w siedzibie (...) czy też opublikowanie jej na stronie internetowej nie stanowi wypełnienia obowiązku doręczenia kontrahentowi wzorca. Obowiązek doręczenia dotyczy zarówno pierwotnego wzorca, jak i każdego kolejnego wzorca, poprzez który Szkoła wprowadza zmianę do treści istniejącego już stosunku prawnego (art. 384¹ k.c.)*”. Również w orzeczeniu SOKiK z dnia 30 sierpnia 2006r. (sygn. akt. XVII Ama 26/05) wskazano, iż „*art. 384 i 384[1] kodeksu cywilnego nakazują doręczenie konsumentowi nie tylko całkowicie nowego, lecz także zmienionego wzorca umowy w trakcie trwania stosunku prawnego o charakterze ciągłym*”.

W tym kontekście należy jednoznacznie stwierdzić, że kwestionowane w przedmiotowym postępowaniu postanowienie stwarza Spółce możliwość zmiany istotnego warunku umownego, jakim jest cena za świadczone usługi bez jednoczesnego, indywidualnego poinformowania o tej zmianie konsumenta. Rozwiązanie to narusza art. 384 i 384¹ k.c. i jest tożsame z ww. postanowieniami naruszając w konsekwencji zbiorowe interesy konsumentów.

Prezes Urzędu nie podzielił argumentów Spółki, według której każdorazowe poinformowanie konsumentów o planowanej zmianie opłaty poprzez wywieszenie ogłoszenia w urzędzie gminy jest wystarczające, gdyż jest to zwyczajowa forma komunikowania się przyjęta wśród społeczności gminnej. Treść art. 384§1 k.c. uzależnia skuteczność zmiany wzorca umowy zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem od jego doręczenia, a nie jedynie wywieszenia ogłoszenia o zmianie umowy we właściwym urzędzie gminy. Zaznaczyć również trzeba, że zgodnie z treścią art. 384§2 k.c. w przypadku, gdy posługiwanie się wzorcem jest zwyczajowo przyjęte w stosunkach danego rodzaju zmiana jest wiążąca, gdy druga strona mogła z łatwością dowiedzieć się o jej treści, co jednakże nie dotyczy umów zawieranych z udziałem konsumentów, z wyjątkiem umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego. W tym świetle argument Spółki należy uznać za bezzasadny. Umowy na świadczenie usług odbioru nieczystości stałych, które Spółka zawiera z konsumentami nie są umowami powszechnie zawieranimi w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego.

Brak jest również przesłanek do zaakceptowania stanowiska Spółki, iż kwestionowane postanowienie umowne jest ściśle powiązane z postanowieniem o treści: „*Każda ze stron może ją wypowiedzieć bez zachowania terminu wypowiedzenia w przypadku nieprzestrzegania postanowień niniejszej umowy lub w przypadku braku płatności za świadczone usługi (§3 pkt 1b wzorca)*”, co sprawia, że konsument może natychmiast dokonać rozwiązania umowy, gdy uzna, że przedsiębiorca nie przestrzega jej, gdyż wprowadza nową, zbyt wysoką opłatę, a tym samym interesy konsumenta są należycie zabezpieczone. Należy zauważyć, że w świetle postanowień zawartych w stosowanym przez Spółkę wzorcu umownym nie sposób przyjąć by wprowadzenie nowej, zbyt wysokiej opłaty mogło być uznane za nieprzestrzeganie umowy przez Spółkę. Tym samym nieuzasadnione jest twierdzenie Spółki, że wzorzec w obecnym kształcie w sposób wystarczający zabezpiecza interesy konsumentów i odpowiada wymogom prawa.

Uznanie, iż postanowienia umowne stosowane w obrocie konsumenckim przez Spółkę są tożsame z postanowieniami wpisanymi do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone przesądza o bezprawności tego działania. Jak wskazano bowiem powyżej, art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów formułuje samoistną przesłankę bezprawności działań polegających na stosowaniu przez przedsiębiorcę postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c.

Dla stwierdzenia przez Prezesa Urzędu stosowania przez przedsiębiorcę praktyki, określonej w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów konieczne jest także wykazanie, że w wyniku jej stosowania przez przedsiębiorcę naruszony został zbiorowy interes konsumentów. Prezes Urzędu uznał za chybiony argument Spółki, iż nie został naruszony zbiorowy interes konsumentów, gdyż umowy zawierane były tylko z mieszkańcami niektórych gmin, tj. Jasieniec, Jastrząb, Wierzbica, Goszczyn, Grójec, Jedlnia Letnisko, Stąporków. Do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów konieczne jest, by działanie przedsiębiorcy zostało skierowane nie do konkretnego adresata, lecz do adresata, którego nie da się z góry oznaczyć indywidualnie. Zbiorowy interes konsumentów oznacza bowiem interes zarówno obecnych, jak również potencjalnych konsumentów. Na podstawie kwestionowanego w niniejszym postępowaniu wzorca umowy, którym posługuje się Spółka mogą być zawierane umowy z mieszkańcami gmin, na terenie których Spółka działa, jak również z mieszkańcami gmin, na terenie których może działać w przyszłości. Wobec powyższego należy uznać, że działanie Spółki jest w stanie wywołać niekorzystne następstwa w odniesieniu do nieoznaczonych indywidualnie (faktycznych lub potencjalnych) konsumentów (a nie jedynie wobec określonego konsumenta na rzecz którego Spółka świadczy swoje usługi) i zagraża ono, przynajmniej potencjalnie, interesom każdego z członków zbiorowości konsumentów. W niniejszej sprawie mamy więc do czynienia z naruszeniem interesów nieograniczonej liczby konsumentów, których nie sposób zindywidualizować. Oczywiście jest bowiem, iż działanie przedsiębiorcy jest skierowane do nieoznaczonego kręgu odbiorców – dotyczy wszystkich potencjalnych konsumentów zawierających ze Spółką umowę na świadczenie usług wywozu nieczystości stałych. W związku z powyższym należy stwierdzić, iż kwestionowane przez Prezesa Urzędu działanie Przedsiębiorcy narusza zbiorowy interes konsumentów.

Wykazanie, iż działanie Spółki ma charakter bezprawny i narusza zbiorowy interes konsumentów, przesądza, iż działanie to ma charakter praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie I sentencji decyzji.

II. Stosownie do art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes UOKiK może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu, osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów wprowadziła zasadę fakultatywności kar nakładanych przez Prezesa UOKiK na przedsiębiorców, którzy dopuścili się naruszenia tego zakazu. W przypadku stwierdzenia jego naruszenia przez przedsiębiorcę Prezes UOKiK może nałożyć na przedsiębiorcę karę pieniężną.

W niniejszej sprawie zostało udowodnione, iż doszło do naruszenia przez Przedsiębiorcę określonego w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazu stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w sposób określony w pkt I sentencji decyzji. Charakter i uciążliwość tego naruszenia uzasadniają nałożenie na Przedsiębiorcę kary pieniężnej.

Nakładając karę pieniężną określoną w art. 106 ust. 1 pkt. 4 ww. ustawy Prezes Urzędu wziął pod uwagę konieczność ustalenia, czy określone w ww. przepisie naruszenie dokonane było co najmniej nieumyślnie. Konieczność brania pod uwagę przesłanki winy w przypadku stosowania kar pieniężnych wynika bezpośrednio z art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Z tego względu, nakładając karę pieniężną, Prezes

Urzędu wziął pod uwagę całokształt okoliczności sprawy, które wskazywać mogą na nieumyślny charakter naruszenia przez Przedsiębiorcę zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Wobec powyższego należy zauważyć, że zgodnie z art. 83 Konstytucji RP, każdy ma obowiązek przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej. Obowiązek znajomości i przestrzegania norm prawa ciąży tym bardziej na profesjonalnych uczestnikach obrotu rynkowego, takich jak Przedsiębiorca. Podmioty profesjonalnie działające na rynku powinny mieć możliwość przewidzenia, że podejmowane przez nie działania będą uznane przez Prezesa UOKiK za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów.

Według obowiązujących przepisów prawa nieumyślność naruszenia przepisów ustawy nie wyklucza istnienia podstaw do nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej, choć w świetle orzecznictwa SOKiK może zarazem stanowić podstawę do złagodzenia wymiaru kary. Wymiar kary musi być bowiem odzwierciedleniem winy, z jaką związane jest naruszenie zakazu oraz stopnia naruszenia interesu publicznego (por. wyrok SOKiK z dnia 24 maja 2006 r., sygn. akt XVII Ama 17/05).

Zdaniem Prezesa UOKiK, opisane w niniejszej decyzji działania podejmowane przez Spółkę w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej powinny być kojarzyć się jej z nieuchronnością naruszenia zbiorowego interesu konsumentów. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że wprowadzone przez Spółkę postanowienie, które Prezes Urzędu kwestionuje w niniejszym postępowaniu prowadzi do usprawnienia organizacji działania Spółki, poprzez ograniczenie wachlarza obowiązków ciężących na Spółce względem konsumenta.

Niezależnie od powyższego, już stwierdzenie choćby nieumyślności zakwestionowanej praktyki daje podstawę do nałożenia na Przedsiębiorcę kary pieniężnej, o której mowa w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Art. 106 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy przewiduje możliwość nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej w wysokości nie większej niż 10% przychodu, osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenie kary. Ustawa nie przesądza bezwzględnie o wysokości kary nakładanej przez Prezesa UOKiK, który decyduje o tym w każdym konkretnym przypadku, kierując się założeniem, że sankcja musi spełniać zarówno funkcję represyjną, jak i prewencyjną (dyscyplinującą). Przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, o których mowa w art. 106-108, Prezes UOKiK powinien wziąć pod uwagę w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy (art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów).

Biorąc pod uwagę okoliczności sprawy, a w tym stopień naruszenia interesu publicznoprawnego, organ antymonopolowy postanowił nałożyć na Przedsiębiorcę karę pieniężną.

Ustalając wysokość nałożonej na Przedsiębiorcę kary pieniężnej, Prezes UOKiK wziął pod uwagę następujące okoliczności, przemawiające za nałożeniem kary i uwzględnione przy określaniu jej wysokości:

- stwierdzona praktyka istotnie naruszała interesy konsumentów ze względu na istnienie po stronie Spółki możliwości dowolnego kształtowania ceny usługi bez konieczności doręczania konsumentom informacji o zmianie warunków umowy;
- stwierdzone naruszenia ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów miały charakter długotrwały – Spółka posługuje się wzorcem od lipca 2006 r., a tożsame z nimi klauzule umowne zostały wpisane do rejestru niedozwolonych klauzul umownych na podstawie prawomocnych wyroków z dnia: 15 stycznia 2005 r. (sygn. akt XVII Amc 2/04), 5 czerwca 2003 r. (sygn. akt XVII Amc 39/2002);

- stwierdzone naruszenie polegało na stosowaniu postanowienia umownego wpisanego do powszechnie dostępnego rejestru klauzul niedozwolonych. Jest to zatem naruszenie, któremu Przedsiębiorca z łatwością mógł zapobiec poprzez uwzględnienie przy tworzeniu wzorca umownego informacji zawartych w ww. rejestrze dotyczących treści niedozwolonych postanowień umownych. Mimo to Przedsiębiorca nie dopełnił wymaganego od profesjonalnych uczestników obrotu prawnego wymogu należytej staranności i nie dochował zgodności stosowanych umów z ww. rejestrzem.

Prezes UOKiK wziął pod uwagę następujące okoliczności – odnoszące się do charakteru naruszenia i stanowiące ocenę podmiotowej strony czynu Przedsiębiorcy – przemawiające za ustaleniem wysokości kary na niskim poziomie w stosunku do kary maksymalnej, jak mogła być nałożona w niniejszej sprawie.

- Przedsiębiorca nie był dotąd adresatem decyzji Prezesa Urzędu stwierdzającej stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów;
- w toku postępowania Przedsiębiorca czynnie współdziałał z Prezesem Urzędu, składając wszystkie niezbędne dokumenty i wyjaśnienia;
- okoliczności sprawy mogą wskazywać na nieumyślny charakter naruszenia przez Przedsiębiorcę zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Przy ustalaniu wysokości kary Prezes Urzędu przyjął za podstawę obliczeń kwotę odpowiadającą wysokości przychodu osiągniętego przez Spółkę z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w 2007 r. wynoszącego [*]. Stosownie do zapisu art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy, maksymalna kara może stanowić 10 % przychodu, co stanowi kwotę [*].

Kara nakładana przez Prezesa Urzędu na podmioty, które dopuściły się stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów służy podkreśleniu naganności ocenianych zachowań. Decydując o nałożeniu kary i jej wysokości wzięto pod uwagę wszystkie ww. okoliczności. Orzeczona kara powinna stanowić dolegliwość dla uczestnika niniejszego postępowania, tak, aby jej nałożenie skutkowało w przyszłości zapobieżeniem zaistnienia podobnych sytuacji. Z drugiej strony należy też podkreślić wymiar edukacyjny i wychowawczy zastosowanego środka oraz wyrazić nadzieję, że odniesie on spodziewany skutek na przyszłość. Poza wymiarem indywidualnym kary, należy zwrócić uwagę na jej wymiar ogólny, funkcję odstrasżającą i wychowawczą w stosunku do innych uczestników rynku. W świetle powyższych okoliczności wysokość kary ustalono na poziomie **12 500 zł** (słownie: dwanaście tysięcy pięćset złotych). Nałożona kara stanowi ok. [*] % jej maksymalnej wysokości. W ocenie Prezesa Urzędu kara wymierzona w tej wysokości jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Prezes Urzędu, kierując się potrzebą zdecydowanego przeciwdziałania stosowaniu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów uznał, że orzeczona kara powinna stanowić dolegliwość dla uczestnika niniejszego postępowania. W tym przypadku kara powinna spełnić jednak przede wszystkim funkcję prewencyjną i wychowawczą, tak, aby zapobiec w przyszłości naruszeniom przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie II sentencji tej decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.) – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie.

Otrzymuje:

Przedsiębiorstwo Wywozu Nieczystości Stałych „Almax” Sp. z o.o.
ul. Wrocławska 3
26 - 600 Radom